

Any I N.º 1
11 de març del 1937

Companya

TORNARÉ

portant-te la
LLIBERTAT
a la punta de
la baioneta.

30 CTS.

Companya

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
PI I MARGALL, 64, principal, dreta
Telèfon 74309 : BARCELONA

S Maria BALDÓ DE TORRES
O Aurora BERTRANA
R Carme CONDE
A Concepció CATASÚS
D Condelària ESCOLA
O Matilde HUICI
R Anna MURIA
A Carme MONTURIOL
L Margarida NELKEN
A «PASIONARIA»
B Francesca PRAT
O Maria PI DE FOLCH
R Mercè RODOREDA
A Isolina VILADOT
C Maria Teresa VERNET

R E D A C T O R E S

Maria Lluïsa BERGÉS
Lena IMBERT
Montserrat MARTINEZ
Eloïna R. MALASECHEVARRÍA

CADA individu, cada grup, cada col·lectivitat té el deure indeclinable de trencar les seves pròpies cadenes i de conquerir la seva pròpia llibertat. En aquest sentit l'obra d'emancipació femenina correspon a la dona. Això no vol dir que la dona constitueixi un grup amb les característiques d'una classe ni molt menys que el seu antagonista sigui l'home; però sí que els problemes femenins exigeixen, per ésser plenament i honradament resolts, no sols una sensibilitat d'un mateix signe, sinó també un esforç permanent, heroic, que li correspon realitzar a ella mateixa. Perquè l'home d'avui, encara que sigui el revolucionari, empès pels seus problemes, dels quals comença a apuntar tan sols la solució, no pot, sinó en breus instants de generositat, fondre's en la vida de la seva companya; després es replega inexorablement sobre el que el preocupa —economia, filosofia, etcètera— i abandona allò que li és secundari.

Per això la dona ha de cercar-se la salvació ella mateixa, ha de lluitar per assolir el seu destí i posseir-lo després, i això tenint sempre en compte quins són els seus possibles aliats: els que sofreixen també el dolor de l'opressió, els seus germans d'esclavitud, ço és: les masses laborioses del poble antifeixista.

LA GRANJA AGRÍCOLA DE TEIÀ

Ens traslladem a Teià. L'Ajuntament s'ha incautat de l'edifici d'unes religioses i l'ha cedit a l'Ajut Infantil de Reraguarda pels fins que aquesta obra cregués oportú donar-li. Quan nosaltres arribem a la granja, trobem a la porta, desgranant pèsols, un grup de noies i nois. En veure'ns se'ns apropen i nosaltres aprofitem l'avinentsa:

—D'on sou vosaltres?

—Som de Barcelona.

—Com?— fem, estranyats.

—Sí! Mireu—diu una noia de parlar dringant—, nosaltres som de l'Institut Escola. Un dia, llegint que Ajut Infantil de Reraguarda necessitava la col·laboració de tothom, vàrem creure que essent nosaltres un xic grans podíem prestar-la bonament. Venim uns quants nois i noies i ajudem. Nosaltres escombrem, rentem, planxem i fem dissabte, que és molt interessant.

Mentre hem anat parlant s'han ajuntat a nosaltres bo i tota la colla de nois i noies de la granja i

(Acaba a la pàgina 15)

INVOCACIÓ A CATALUNYA

PER

CARME MONTURIOL I PUIG

AVUI —com ahir, com demà, com sempre en emprendre una nova tasca; conjur per al seu reeiximent—, un nom als nostres llavis: Catalunya!

Ens hem proposat de contribuir a la magnífica obra cultural i social que s'inicia entre les dones, i ho farem els ulls fits en tu, Catalunya.

Amb plena consciència de la significació del moment, per al teu futur, Catalunya.

Disposades a tots els sacrificis i a totes les renúncies, menys al del teu esperit i al de la teva llibertat, Catalunya.

Fortes davant l'enemic; barrant-li les nostres portes amb el cos si cal, Catalunya. Cautes als afalacs dels amics de pocs dies, Catalunya.

Et sabem i ens plaus, Catalunya, hospitalària i pròdiga; però el timó de la teva nau ets tu qui ha de dur-lo tothora.

Perdries les teves valors espirituals, Catalunya; ho hauries perdut tot; hauries acabat com a poble.

No és, precisament, el sòl que hem petjat en néixer el que més estimem, en tu; ni les mars ni les muntanyes que el circumden; ni el cel que el cobricela.

Això ho estimem, és clar, com un fill estima la figura, la imatge externa de la mare; però, com un fill també, no és al teu rostre que s'adrecen, principalment, les nostres mirades. És el teu cor que visem en contemplar-te, Catalunya.

Els teus drets, Catalunya, no permetrem que ningú te'ls regategi —ni tu mateixa, en un excés de desprendiment—; et volem senyora i majora del teu patrimoni; administradora equànime de la teva riquesa; distribuïdora de justícia; dispensadora de tota espiritualitat; serena dins la teva sempre major pujança; sola mestressa dels teus destins, Catalunya.

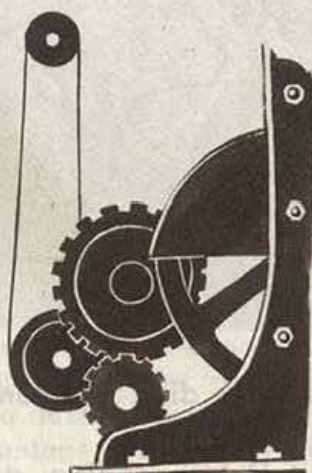

«COMPANYA» A LES FÀBRQUES

Les dones es preparen per a substituir els homes en el treball

Incorporem-nos des d'avui mateix a la producció. Som molts milers i milers de braços disposats a ajudar-vos a construir per a la victòria.

(Fotos Wa-Ro)

Ens hem assabentat que en una fàbrica important de metal·lúrgia treballa una bona quantitat de dones. Hi anem tot seguit.

Entre diverses companyes que ens reben n'hi ha una de jove, bonica, vestida amb el «mono», que sembla la més decidida.

—Què creieu —els preguntem— que podeu fer vosaltres per a ajudar els homes a guanyar la guerra?

—Molt senzill —ens respon—. Treballant totes les hores que calguin i fent el treball que sigui necessari perquè ells puguin anar a lluitar.

La noia del «mono» ja fa el treball d'un home que es troba al front: porta una grua elèctrica amb tal precisió i perícia que ens deixa admirats en maniobrar davant nostre, perquè veiem que ella és capaç de fer la feina d'un obrer.

—Els homes —afegeix— poden anar-se'n tranquils al front, que nosaltres farem el seu treball per tal que la producció no se'n senti. Som milers i milers les dones que volem ajudar, passi el que passi i costi el que costi...—

Allà en un recó altres dones treballen en una serra; altres fan de peó. Estan tan identificades amb el treball que's porta a cap en les seccions de torns, rosca, magatzem i estampillatge, que poden en qualsevol moment substituir els obrers que encara hi ha.

Enfront d'aquestes dones que estan disposades a tots els sacrificis, que volen per damunt de tot guanyar la guerra, nosaltres ens sentim optimistes i plens de confiança en el triomf de la nostra causa.

MONTY

© Archivos Estatales, cultura.gob.es

AE
ARCHIVOS
ESTATALES

Cris

A LES DONES

ENDAVANT!..., per «Pasionaria»

MARXEM ja per vies de justícia, de llibertat, de plena emancipació, i no retrocedirem. Hem pres impuls i no podem tornar endarrera; innumerables multituds de dones varen sentir, al fons de llurs cors, el ressò, el crit de rebel·lió dels homes que marxaven vers la mort per tal de no ésser esclaus.

«Los batallones de acero cantando a la muerte van...»
diu una cançó que ja ha esdevingut popular; i les dones l'escoltaren i es varen estremir.

Sentien vibrar dins elles llurs fibres més sensibles, i varen aplicar-hi l'oida, amb els nervis tensos i el cor que volia saltar-los del pit...

I no pogueren més, i es varen llançar al carrer, al costat dels seus. Llibertat! era el lema, i per la llibertat es lluitava i es moria als carrers de Barcelona, als carrers de Madrid, als carrers de tots els pobles d'Espanya... I als vuit mesos de començada la sublevació es segueix lluitant; i, cada dia més, les dones han demostrat, al costat de la combativitat, de l'heroisme, de l'esperit de sacrifici dels homes, llur propi heroisme, llur esperit de sacrifici, llur capacitat constructiva i combativa.

Moltes varen anar al front per a no retornar mai més; d'altres, a la rera, treballen, arborades d'entusiasme, per a guanyar la guerra. Però la guerra, cada vegada més, presenta, en aguditzar-se, noves facetes; avui s'imposa amb més força que mai el treball de la dona a les indústries de guerra, a totes les indústries. Cal fer l'últim esforç; l'enemic concentra milers i milers de mercenaris, els quals arriben disposats a arrasar el nostre poble, a no deixar pedra damunt pedra de les nostres llars, de les nostres llibertats.

Cal que ens preparem a resistir les últimes cuetades del monstre feixista que, en l'assalt a Madrid, es va trencar les dents.

Tenim una deu inextinguible de reserves humanes; però hem de preparar-les, organitzar-les, capacitar-les per a la guerra.

Preparar tota la població civil per a la guerra; que ningú no es sotregui a l'imperatiu de treballar per a la guerra, d'ésser útil a la guerra.

Ens ho criden imperativament tots aquells que varen caure, tots els sacrificats; els herois i els màrtirs; els que varen caure als fronts i els que foren vilment assassinats als pobles dominats pels facciosos.

Ens ho manen les mares que, amb gestos desesperats, estrenyen en llurs braços llurs fillets destruïts per la metralla, volent donar-los nova vida.

Ens ho manen els mutilats, els que, malgrat llur desig, ja no poden tornar a prendre les armes.

I no podem deixar d'escoltar llur veu. Hem d'ésser les dones les que impulsem les consignes de «tot per a la guerra!», tothom preparat per a fer i guanyar la guerra!

Nosaltres més que ningú, car nosaltres serem les que més guanyarem amb la victòria de les nostres armes, perquè deixarem per sempre més d'ésser esclaves sense altre horitzó que les parets de la llar, sinó dones amb plenitud de drets que, al costat dels homes, marxarem pels camins de la nova Espanya, vers els cims de la justícia i de l'emancipació plena de tots els pobles.

GUERRA

Front de Còrdova

La terra trencada, panteixada, esberlada, feta pues de cors secs. La terra florida de sangs, d'ulls desfets, de sines escorregudes. La terra foradada de crits, d'escumes, amb genolls de plors i d'estertor.

La gran terra del meu pare fet terra!

Recurrent-la de gra en gra, descalçats, assedegats, acostant el llavi al raig d'arena transformada que és l'aigua, sentirem els morts, els assassinats, els suïcides, els esclatats amb dinamita. En l'obscuritat agre, fibladora, de la terra solament ja Terra.

Carme CONDE

SOLIDARITAT, CATALANS

La tragèdia de les refugiades

SOBTADAMENT, Barcelona i Catalunya tota s'han vist envaïdes per una multitud d'infants i dones castellans.

Hem parlat amb una d'aquestes desgraciades dones que han sofert la peregrinació terrible a través de les terres de Màlaga i Almeria. És una dona del camp.

—Fou horrible —ens diu—. La carretera de Màlaga a Almeria estava plena de dones i nens. Ens en anàvem perquè havien donat l'ordre. Portàvem caminats dos o tres quilòmetres i de sobte començaren a esclatar obusos al costat nostre. Fou quelcom espantós.

—.....?

—Moltes caigueren allí i amb elles molts nens. Aquells crits, aquells clams d'auxili de les que morien, aquells nens que s'escanyaven cridant la mare morta, jamai, jamai podré oblidar-los.—

I un núvol entristeix el seu mirar.

—.....?

—El meu company restà a Màlaga batent-se en retirada. No he tornat a saber res d'ell. Maleïts, maleïts mil voltes!—

Per respecte al seu dolor ens retirem sense insistir, emportant-nos la imatge d'aquesta dona escanyolida vestida amb un mantonet d'abric i mocador al cap, prototipus de la dona andalusa.

Pel seu costat passa una pagesa de la nostra terra, alta, forta, robusta, que contrasta fortament amb la petita estatura, la flaquejat i la pal·lidesa de la camperola andalusa amb qui acabem de parlar. És que nosaltres els catalans sabem molt poc de l'horrible misèria dels camperols andalusos i dels pagesos de Castella. No sabem el que és alimentar-se exclusivament de «gaspacho» o sopes d'all; no sabem el que és criar fills a pa i vi perquè manca la llet; no sabem el que és menjar «gachas», esmorzar amb aigua pur per a compensar la manca de calories. El privilegiat sòl del nostre país ens ha permès d'ignorar algunes de les moltes tragèdies que flagellaven el poble treballador d'Ibèria.

Ajudem aquestes refugiades que han vingut a nosaltres demanant acolliment. No és prou la freda ofrena d'una llar, ni el lliurament d'unes pessetes, ni d'unes robes. És clar que això és indispensable. Però la solidaritat de totes les dones antifeixistes de Catalunya ha de palesar-se a més a més en altres actes.

Fem que trobin en nosaltres aquell escalf amorós que han perdut; que la nostra «dolça Catalunya» no els deixi enyorar llur terra, roenta de sol, que momentàniament han deixat; que els nostres braços estiguin sempre oberts en un gest d'amical acollida; que compreguin que llurs penes fan ressò en els nostres cors. Perquè és sols així que podrem en part apaivagar llur dolor immens.

ELS CARRERS BLAUS

(CONTE)

per MERCÈ RODOREDÀ

A. TXEKHOV

Hi ha moments pels quals hom pot donar mesos i anys.

«Una cecera dramàtica.»

S'HAVIA acabat l'estiu...

La ciutat cada dia donava homes i més homes als fronts. Ella... de temps que l'estimava. Mai no hauria gosat dir-li-ho. Però les coses vingueren precipitades i el món semblava que s'acabés.

Era la mort que anava pels carrers blaus, que entrava a les cases, que s'ajecia a les nits damunt les ciutats, qui la va empenyer. La mort, que venia amb la guerra, l'acaparava i ensem li donava coratge. L'encarava amb les més profundes realitats de la vida.

Això no obstant, actuà conscientment. Però tremolava. Volia dir-li-ho... i calia obeir la voluntat!

I en ésser davant d'ell va exclamar precipitadament:

—Vull dir una cosa.

—Digueu— va respondre l'home, serenament, amb una veu que la colpia, de tan greu, i li duia empar i consol.

—Costa... No podré—

El seu pensament era traït pels mots puerils. Venia la feblesa a encarar-se amb la decisió, però fou valenta, i, anant vers la taula, prengué un paper: escriví senzillament: «Us estimo.»

L'hi donà.

Ell el llegí sense immutar-se i va doblegar-lo, deixant el polze a dintre. Es girà ràpid vers ella, que romania quieta, el cor desbocat.

—Ara, me'n vaig— va dir precipitadament, sense esguardar l'home, però amb una gran recança interior.

Ell s'aixecà.

Abans, ella li havia pres dels dits el full de paper, el féu a bocins i els deixà damunt la taula, el cristall de la qual els reflectí: uns quants caigueren a terra.

Hi va haver un llarg silenci.

Es donaren la mà. Ella esperava. Necessitava demostrar que havia estat sincera, que havia anat a donar molt: no a demanar res.

El mirà als ulls fixament, com suplicant que ell s'adonés de tota la veritat a dintre... Llurs boques s'ajuntaren en una besada forta i les dents d'ella es clavaren en els llavis d'ell.

I va anar-se'n.

Plovia. Sabeu? Ella duia emocions pregonas i no volia desfer-se'n. Caminava pels carrers a poc a poc, mullant-se, mirant la claror blava endinsada en l'asfalt xop que deformava allò que prenia, al costat i lluny de la gent, pensant en els llavis als llavis; en la vida, tan forta! I rebé una lletra.

«Telefoneu-me», demanava imperativament.

La pluja d'hivern queia densa damunt tot.

—No em fou possible— respongué ella.

I una nova lletra d'ell.

«Us he fet cercar per tot arreu. No he pogut trobar-vos. Cal que us trobi!»

Aquests mots van aterrir-la. Ja no havia dormit feia dies pensant en el moment que es trobarien per a no separar-se fins qui sap quan. S'encenia de febre.

«Cal que us trobi!»

Era massa. Tot penetrava endins del seu esperit. Cada cop era més intens el desig de besar-lo, cada vegada més apassionadament..., a dintre les mans, dient:

—Us estimo—

A la tarda, el telèfon passà les dues veus. Les dues úniques veus damunt la ciutat blava.

—Demà— digueren.

Ella acudí.

La nit havia deixat solc als seus ulls, cansats. Tota la nit el pensament clavava en el record d'aquell home.

I ara eren junts i no sabien què dir-se. Damunt d'aquella taula on havia escrit dies abans hi havia un gerro amb flors vermelles. Les mans d'ell, encreuades, tremolaven. Estava molt pàl·lid. Callaven, asseguts l'un enfront de l'altre.

Ara era ella qui parlava.

—...de temps que us volia. Potsar no hauria gosat dir-vos-ho mai...—

Altres cop un silenci dens de pensaments i novament la veu d'ella.

—Jo no cerco res, no vull res. Només dir-vos que estimo l'home que sou vós. Era una necessitat més forta que el seny... Us estimo... Les vostres lletres van... —i no trobava els mots— ...van emocionar-me—

I tot d'una, com tornant d'un camí molt llarg:

—...Oh! Què deia?—

Hauria plorat.

Ell la mirava debatre's contra la dificultat d'expressió, escalint la sinceritat de la veu. Exclamà, tallant la quietud:

—Si jo us deia que esperava «això», us enganyaria... Si us deia que m'ereu indiferent, també—

Ella tampoc no volia mentir ni afalagar.

—M'ha calgut trobar una justificació al meu procedir... Es la guerra i... —en un sobtós excés de sinceritat— ...m'hauria matat... Em calia reconciliar-me amb la vida... Estimant-vos a vós estimo la vida —volia dir «estimo la vida que sou vós», però va témer que ell no ho trobés excessiu, per això poc natural, i va acabar—, i això sou vós—

L'home trigà a respondre. Finalment digué:

—Ara us comprenc...—

I afegí a poc a poc, mirant-la als ulls, que ella sostenia oberts, pendents del seu gest més lleu, del seu més insignificant moviment de llavis:

—Heu produït un trasbalsament en el meu esperit—

I continuà, encara amb tremolor a les mans, els colzes sobre i contra les baranes del seient, una cama damunt l'altra:

—Tot aquest temps he viscut pendent de la guerra... Ara... heu desvetllat tota la meua sensibilitat—

I parlaren de coses alienes a ells.

—Ahr vaig ésser fora: a la tarda. I a la nit. Vaig anar al poble. Vam tornar que encara no s'havia fet de dia... Tot era nevat, sabeu?—

Aquests mots quedaren encastats a l'ànima d'ella. Com si hagués anat amb ell. Junts tots dos enmig de la nit, de la neu. D'ell li venia una sensació fortíssima de vida. No s'hauria mogut del seu costat. Però calia fer-ho.

Van deixar-se. Es donaren la mà. Fou quan ell l'atragué fortament vers si. Va mirar-la i cercà ràpid els llavis, que ella defugí, recolzant el cap al seu pit en una necessitat de tendresa. L'home l'agafava per la cintura. Sentia les seves mans contra els ronyons. Llavors alçà el cap i vingué un bes de llavis i dents.

En separar-se llurs boques, s'esguardaren, com si darrera seu no existís res i la vida de debò hagués començat en aquell moment per a tots dos. Ella l'acaricià a la cara, li passà la mà pels cabells rebels, pel pit... Ell la besà repetidament als ulls i a les galtes. Suplicà:

—No us n'aneu, encara...—

PASSAREN uns quants dies. Als camps de batalla el fred paralitzava les operacions. La sang, l'aturaven les mans de la neu. A les trinxeres, el retruny dels canons eixordava els homes desficiosos en llur inactivitat.

La boira cobria els camins, la ciutat. Circulaven rumors de possibles atacs aeris. La mort vindria pel cel i pel mar. La visió de la sang l'embogia.

Calia que la terra en fos ben xopa.

«Ara ja puc morir-me», pensava la dona.

Però tot just els mots eren arreglats en el seu pensament, naixien, en el seu esperit, uns immensos desigs de viure.

Aquella nit apagaren els llums. El primer pensament fou per a ell. On era? Si l'hagués pogut veure...

Començaren a disparar trets per les cantonades, com en una folia. Ella eixí al defora. La nit, ben negra, era un esclat d'estrelles. La fosca dels carrers embasardia. Passava algú corrent. El soroll dels talons damunt l'empedrat es barrejava amb els propers dispar, amb crits, amb lladrucs de gossos. Ella, amb les mans, es premia els llavis, com si els dos únics besos fossin a dintre de la seva boca. I ell? Només de pensar-hi res no l'esglaiava. Hauria fugit a través de la nit a dir-li no «Us estimo», sinó «T'estimo»; dir-li-ho dintre de la boca, entre els seus braços, que l'estrenyerien fins a fer-li mal.

Més dies.

El telèfon.

—Devíeu pensar que us havia oblidat.

—No!— categòricament.

N'estava segura que no l'havia oblidada. No per vanitat ni per presumció, sinó perquè, éssent un home, no pas vulgar ni banal, havia de recordar-la pel fet d'ésser una dona que l'estimava.

Ell:

—Voldria veure-us. Parlar—

Ella:

—Demà—

EL lloc era un altre. Es trobaren com si fos per primera vegada. Rigueren.

—Tantes coses que hem de dir-nos...—

El telèfon va interrompre. Ell hi va anar. Ella mirava la cambra, els mobles, un fusell en una cadira, els arbres nus de fulles a través del balcó.

—Us fan por les armes?— en tornar i assenyalant el fusell.

—Ara no.

—Per què?

—Perquè sóc amb vós—

Ell li prengué la mà i l'estrenyí fortament.

—Quan vau haver sortit, aquell dia, vau desconcertar-me, sabeu? Vaig estar més de mitja hora anant amunt i avall del despatx... Us prendré!

La dona va recloure's dintre d'ella mateixa. Allò era massa ardent, excessivament profund per a la seva sensibilitat. Ell reprengué:

—Voldria dir-vos una cosa.

—Digueu—

Havia deixat d'esguardar-la:

—No. Ara no. En aquest lloc no em seria possible... No sabeu en quin moment tan adient heu vingut—

Tot d'una:

—Quan tornaré ens vagarà. Demà surto cap al front—

Fou una pedra contra el rostre.

—Demà?...—

La veu sortí glaçada. L'hauria colpejat per haver-ho dit d'aquella manera, tan sense donar-hi importància.

Llurs esguards es trobaren i no van saber defugir-se. Restaren més d'un minut així.

Fou un comiat sense llàgrimes i sense besos. Punyent. Ell aniria a la mort quan era tota la seva vida!... Veia una desfilita interminable d'homes; el fusell a l'espatlla, la cançó a la boca, les banderes al vent. Primer, enfollits d'entusiasme. Més tard, coratjosament greus.

Si que tornaria. S'hauria acabat la guerra i seria al bon temps d'estimar. Només hi hauria vent i sol i camps perfumats on jeure per a fer collita d'estrelles.

Si no temés d'ésser una nosa, com aniria amb ell! A dir-li cada dia «Coratge, que jo t'estimo!». Però no havia gosat ni fer-ne esment i ara ja era allà. A les primeres línies de combat, encarat amb la mort. «Dic com Napoleó: Encara no ha estat feta la ba'a que pugui ferir-me.» Ho havia dit arrogant, amb aquell aire de valentia que el caracteritzava.

(Acaba a la pàgina 12)

Jo, que sóc eminentment pacifista, avui us impulso a fer la guerra.—**JULIÀ.**

Vers l'aliança femenina antifeixista

El grandíós miting del diumenge a la Monumental

na del S. R. I., comença el seu discurs dedicant un record a Lina Odena, exultant la seva figura i la seva actuació. Després saluda les dones de la U. R. S. S. i de Mèxic i fa una crida a totes les dones antifeixistes perquè organitzadament i disciplinada ajudin els homes en la defensa de la Llibertat i la Justícia. Acaba recomanant a totes les dones, sense distinció de matisos ni ideologies, que uneixin llurs esforços per tal d'assolir el triomf.

Teresa Pàmies remarca la importància de l'acte, al qual s'han adherit totes les dones antifeixistes de Catalunya; recomana la unió estreta i sincera de tots els pobles ibèrics per a vèncer en la lluita que sostenim.

Per a què existeixi una Catalunya lliure cal que existeixi una Espanya lliure també.—ARNÀIZ.

Les dones catalanes no serem mai dels mercenaris i traïdors. Si arribés el moment de la invasió es parlaria de nosaltres com es parla de Lina Odena i d'Aida Lafuente. — PÀMIES.

Homes republicans, comunistes, anarquistes i socialistes, que en la nostra llar encara ens impediéu intervenir en la lluita: hem de dir-vos que el 19 de juliol varen ésser trenca-des les cadenes de la dona. — BARGALLÓ

Jo, anarquista militant de la C. N. T., prenc part en aquest acte a favor de l'Exèrcit Popular. Hem après, i Durruti fou el primer en aprendre-ho, que no pot fer-se la guerra sense un Exèrcit del Poble. — MONTSENY.

«Acolliu els infants i les dones de Madrid, perquè es vegi que no hi ha diferències entre els dos pobles»: aquestes són les paraules amb què posa fi al seu parlament.

Parla un nen de Madrid, d'uns onze anys, i diu: «Us parla un nen refugiat de Madrid i acollit en la vostra capital. En nom dels meus companys que també, com jo, han estat acollits, he de donar-vos les més expressives gràcies pel que feu per nosaltres. Us demanem, però, que encara feu més, molt més, per tal que ben aviat puguem tornar al costat...» Ací l'infant arrenca en un plor ple de sentiment i el públic li fa una ovació que més de quatre acompanyaren per dissimular l'emo-ció que els corpenia.

Junt a l'infant que havia parlat es col·locà un oficial de l'Exèrcit Popular, que en mig del més greu silenci fa aquesta prometença: «En nom dels oficials de l'Exèrcit; en nom de tots els soldats lleials a la República i al poble, prometo no parar en la nostra lluita contra els invasors fins que aconseguim bandejar-Jos d'arreu de la península, vessant, si és precis, fins l'última gota de la nostra sang.»

El públic, dempeus, aplaudeix aquesta bella promesa.

Carme Julià parla en nom de les dones antifeixistes de Catalunya i envia una ferma abraçada al gloriós poble de Madrid. «Nosaltres, dones catalanes —diu a continuació—, som les que hem d'impulsar els nostres pares, els nostres companys i els nostres fills perquè vagin a la lluita per la llibertat de la classe productora del país sota una sola bandera: la bandera de la Democràcia, i amb un sol uniforme: el de l'Exèrcit Popular!»

Aurora Arnàiz. «Us porto —manifesta— la salutació del poble d'Euzkadi, junt amb la de les dones madrilenyes que avui senten Catalunya més que mai. He vist juntes les dones catalanes i les de Madrid, i és així com hem d'estar tots per a lluitar per la nostra independència. El millor homenatge a Madrid és que en tots els fronts i reraguardes existeixi el mateix esperit de sacrifici de què fan gala les noies i les dones de Madrid.»

Clou la seva peroració amb aquestes paraules: «Fem la promesa de què la dona ha d'esdevenir el més ferm puntal de la unificació. Visca la unió de totes les dones antifeixistes!»

Frederica Montseny, la primera donà que ha desempenyat al càrrec de Ministre a Espanya, recorda els inoblidables dies viscuts a Madrid, a mb l'enemic a les portes mateixes de la capital, dies d'angoixa compartits amb el general Miaja (una ovació sorollosíssima interromp l'orador) i amb altres lluitadors de totes les tendències. En aquells dies, en aquells moments heroics i suprems de Madrid, tots els que estaven en els Ministeris amb nosaltres no eren altra cosa que antifeixistes. Cal que la unitat sigui un fet immediat; quant més aviat s'efectuï més aviat podrem vèncer en aquesta lluita contra el feixisme.»

Acaba demanant absoluta confiança en el Govern perquè pugui afrontar totes les contingències en aquesta lluita.

Lluís Companys. «Ciutadans: les primeres paraules que vaig a pronunciar les diré en castellà per a saludar els nostres germans de Madrid.

Madrid, hermanos de Madrid, ¡Cataluña os ama!»

Segueix dient que poden estar segures les mares de Madrid que a llurs fills se'ls estima com si fossin nostres, i acaba el seu parlament en castellà agafant entre els seus braços el nen madrileny que abans l'ha parlat, mentre diu: «Ha hablado con las palabras rotas por los sollozos un niño de Madrid. Ahora se acerca a mí y en este instante, a través de hilos invisibles, podréis escuchar el beso que por boca mía le da el pueblo catalán.»

MADRID, germans de Madrid, Catalunya us estima! — COMPANYS.

Aquest instant és quelcom innarrable; el President besa el nen mentre la multitud, fonament emocionada, posada a peu dret, aplaudeix llargament.

El President s'adreça després als concorrents congregats a la plaça i segueix el seu discurs en català.

Un dels més bells fragments del discurs fou aquell en què referint-se a les dones els diu: «La dona que veu com s'emporten el seu fill i que amb una serenitat estoica calla, complint el seu deure; la que veu el seu company sofrir i que sota la metralla feixista besa, acarona i tranquil·litza el seu fill, que, sorprès i espaiat, aixeca els seus ulls en una muda interrogació als déus davant la barbàrie i la brutalitat humana (grans aplaudiments); la dona infermera, la dona companya que amb el perfum de la seva presència ens fa sentir les més altes ambicions. La dona que és poesia i encant dels nostres ulls i estimul de la nostra hisenda i consol de molts sacrificis. Jo vull amb aquestes paraules retre homenatge a la dona que amb el seu exemple ens ha fet guanyar batalles i que ens farà assolir la victòria. No seran les nostres dones escarnides per la vanguarda feixista, formada per moros i mercenaris del Terc. No! No viuran els nostres fills sotmesos al despotisme. No!»

«A fer la guerra amb disciplina de guerra, amb mètodes de guerra, per a guanyar la guerra. (Grandiosa ovació.) Amics meus, no oblidem que ens juguem quelcom que val més, molt més que la nostra pròpia vida! He dit.»

LA Diada Internacional de la Dona s'ha celebrat aquest any en circumstàncies completament diferents a les d'altres anys, i ha coincidit amb l'Homenatge a Madrid.

A l'hora de començar l'acte la plaça de braus Monumental oferia un aspecte magnífic.

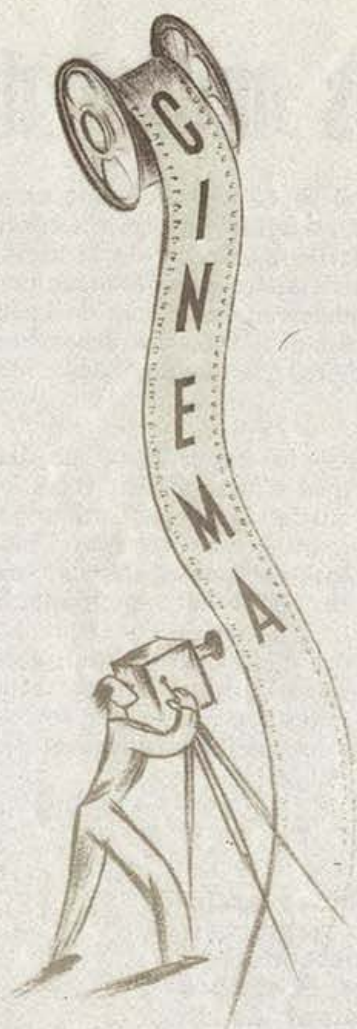
En entrar a la plaça els consols de la U. R. S. S. i de Mèxic són llargament aplaudits.

Les bandes interpreten diverses composicions i acte seguit comença el miting.

Primer parla el camarada **Règul Martínez**, per la Junta de Defensa de Madrid, i el segueix el president del S. R. I. (S. Espanyola), **Isidor Acevedo**.

Després, el diputat belga **Pierad** promet, en nom del poble belga, ajudar Espanya.

Dolors Bargalló, en nom de les dones catalanes i de la Secció Catala-

LES TRES AMIGUES

(ARGUMENT)

RÚSSIA, 1906. Una fàbrica de cautxú; obrers i obreres... Jornades esgotadores, mals tractes, fam...

Avui, quan els infants porten el menjar a llurs pares, troben la fàbrica tancada. Els diuen que els obrers feien vaga i que han estat castigats.

Tres nenes — Natatxa, Assia i Bonia — comenten la nova, i de retorn a casa, pregunten, pregunten... Volen saber què s'ha fet de llurs mares. La tia d'una d'elles els explica que els obrers han estat atropellats; que molts han mort, i d'altres, han estat ferits. Després s'apropa a una de les nenes i li diu amb veu tristíssima: «La teva mare ha mort.»

Un vell maquinista d'un vaixell se les emporta a passejar en la seva barca. I els explica contes, a vegades alegres, a vegades tràgics.

En acabar el passeig se'ls ajunta Andriuska, revolucionari i amic del vell mariner. I retornen al cafè, on els infants canten cançons de rebeldia.

RÚSSIA, 1917. Les tres amigues ingressen al cos d'infermeres i van al front. Allà hi ha Senka, soldat roig, i una de les amigues s'hi casa.

Manquen quevures al front; passen gana. Un dia troben un gall i amb una gran alegria es disposen a menjar-se'l; però arriben uns soldats

blancs, els prenen el menjar i volen afusellar-les. Una fuig i avisa als companys, els quals hi corren i s'entaula una lluita; la més petita en surt ferida de mort. Mor com una heroïna.

CRÍTICA.—En aquesta pel·lícula hi veiem sensibilitat, abnegació, esperit de sacrifici per la causa, ferma revolucionària, consciència del propi deure, rebeldia, sana rebeldia contra el despotisme zarista

que duia a la mort els obrers pel sol delictes de participar en vagues reivindicatives.

Tres òrfenes destaquen; víctimes del furor zarista. I totes tres prenen part activa en la lluita. Les recordem primer marxant cap al front de lluita, decidides, conscients de llur paper a realitzar.

Entusiastes, emprenen la tasca de la dona al front de lluita: guarir ferits, assistir-los, animar-los... i ajudar els cirurgians.

Són valentes. Van a la línia de foc. La més petita cau... No sabem oblidar l'expressió del seu rostre mentre la vida li fugia: «Moro contenta perquè he aconseguit amb el meu deure...» Es tot un poema de fe en la potencialitat combativa dels seus, d'aquells proletaris conscients i confiats en la tasca creadora de la revolució.

LENA IMBERT

AMAGRIR, SI CAL; EMMALALTIR, MAI

S'HA repetit massa la faula dels tres enemics naturals de la societat: fam, pesta i guerra.

La pregunta seriosa que us heu de fer és: Cal témer la fam? Si sabeu com s'equilibra l'alimentació, no temeu res. Si no ha sabeu, temeu-ho «tot»: edemes de guerra, raquitisme, anèmia, paràlisi...

ABANS DE LA RESTRICCIO. — Quan encara el poder responsable no ha fet restriccions severes recordeu-vos d'aquesta afirmació: «Atipar-se és poc sà.»

Estigueu segurs que tenir un xic de gana després de menjar és sà. Això ho han dit tots el fisiòlegs del món. «Els que s'atipen i s'emborratxen, ni saben menjar ni saben beure.» Aixecar-se tip és insà i té una punta de repugnància. A un través de dit del vòmit i a l'antecala del mal d'estómac. Si no s'esdevé ni l'una cosa ni l'altra, espereu uns quants anys i tindreu la figura ridícula de l'obès de Mirabeau.

Els americans, els anglesos i sobretot tota la gent nòrdica no comprendrien el fet d'aixecar-se de taula «tips». Falta agilitat, ve son, es perd sensibilitat..., tanmateix es perden els atributs finíssims de persona i hom es torna «tosc».

EN EL MOMENT DE LA RESTRICCIO. — Quan el Govern decreta la restricció tingueu present tres coses:

Primera. — La «gana» no mata ningú. La fam, sí. La gana és una sensació que la pot dominar tothom que sigui digne del seu cognom. Els que us diguin «que no poden resistir l'esvaïment» passen una taca d'histerisme al lloc on hi hauria d'haver un punt d'home.

Sovint la gent que pretén demostrar que la «gana» mena a un esvaïment inquantable us diu: «Si quan tinc aquesta «debilitat» no em prengues un got de llet, cauria sense sentits, desmaiaria.» Expliqueu-li al «pobre esvaït» que aquell got de llet que l'ha «refet» instantàniament no ha lliurat una sola calor a la seva màquina. Aquella llet ha caigut a l'estómac. Allí s'ha de cuinar, glebar, descompondre, atacar. La porció alimentària serà absorbida i anirà al fetge o bé a altres dipòsits de reserva on s'emmagatzemarà. Finalment, des d'allí anirà a cremar-se i lliberar energies per a restaurar la seva «feblesa» autèntica. Total: unes quantes hores en el millor dels casos. I al cap d'un minut ja s'havia sentit refet, restablert!

Segona. — «La resistència a la fam és molt llarga.» Amb una sola condició: la d'administrar una alimentació equilibrada. La fam mereix un respecte. La fam pot arribar a matar. Però no tan aviat com la gent es pensa.

La sensació de fam és dolorosa. Es forta. Dominar-la vol un esforç. L'alcalde de Cork va durar setanta cinc dies. Dos mesos i mig sense menjar res absolutament!

Les guerres no condueixen mai al cas de no poder menjar res. Els setges més ferotges us permeten menjar. Restringiu l'alimentació, però mengeu. I en aquest cas, amb una alimentació regatejada, la resistència és de molts mesos, pot ésser d'anys.

Tercera. — En la restricció: a) Obeir. b) Administrar.

Obeir és sempre un estalvi d'energies. La protesta quan s'ha d'administrar l'energia del pa i de la carn perquè no tenim ni pa ni carn, resulta sempre perjudicial.

Quan les mesures són donades per una autoritat responsable, ella fa tot allò que està al seu abast; ho fa, si més no, per instint de conservació. Ella sap de què disposa. Ella sap el que els pot subministrar. Si en lloc d'agafar-ho i treure'n tot el rendiment possible, ens ho malgastem en protestes i en manifestacions, no valia la pena d'anar-ho a cercar.

Fer una hora de manifestació pel carrer, en ple hivern, és equivalent a cremar cent grams de pa inútilment. Les calories que donen cent grams de pa les gasta la nostra màquina amb una hora de fer manifestació a peu dret al carrer.

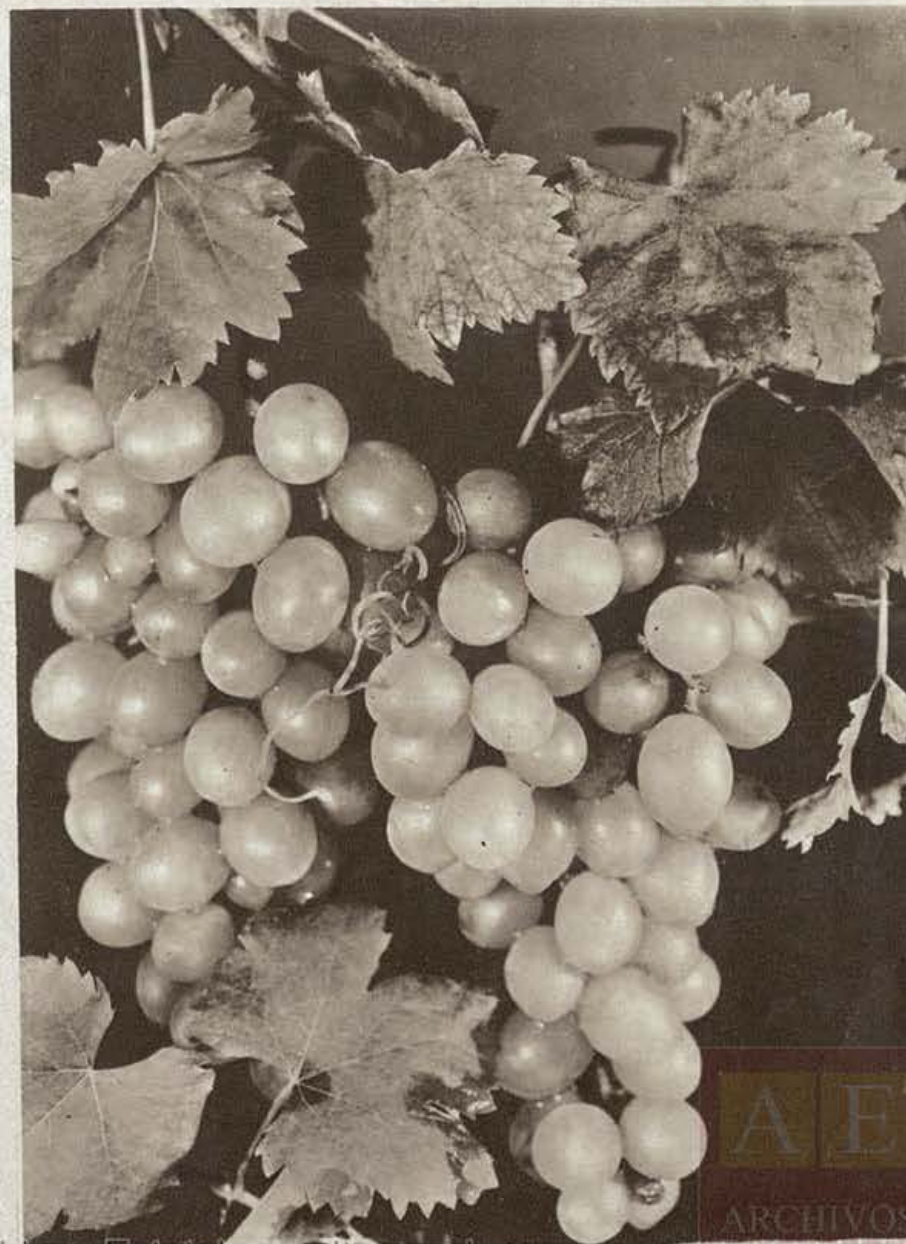
Primer, obeir. Segon, administrar. Administrar vol dir procurar que no faltin vitamines, per evitar que un dia vegeu sagnar la boca (escorbut, vitamina C.), debilitat general i paràlisi (beri-beri, vitamina B.), un mal d'ulls inguarible (xerofàlmia, vitamina A.). Heu de procurar que no falti ferro per evitar l'anèmia, heu de procurar que no falti calç, heu de vigilar l'aigua i la sal per evitar els edemes de guerra, etc., i recordeu-vos bé que totes aquestes coses es necessiten en quantitat molt insignificant. Ja poden restringir tant com vulguin, que si sabeu administrar una bona qualitat, un bon equilibri, no assoliran emmalaltir-vos per deficiència alimentària. Administrar vol dir també saber fer substitucions. Si no hi ha carn, saber-la substituir per verdures i si no per fruita. Saber llegir els quadres d'equivalències. Saber que un ou pot canviar-se per un plat d'ensiam si aquest està amanit en les condicions precises; i per tota aquesta administració no us cal saber fisiologia ni medicina ni ciència de cap mena: en tindreu prou consultant els quadres de règims d'equivalències, de substitucions, etc., i posar-los a la pràctica.

La Generalitat de Catalunya vetlla en aquest sentit, i per tal de donar aquestes facilitats el Comissariat de Propaganda porta a terme l'elaboració i publicació d'aquestes dades en forma clara i esquemàtica perquè les pugueu consultar i aplicar amb la garantia absoluta que no patireu cap trastorn alimentari, àdhuc en el cas d'haver-se de restringir els aliments extraordinàriament.

Afortunadament ja hem salvat l'amenaça de l'hivern. Es pot dir que la nostra riquesa al camp és la garantia de la nostra salut. Naturalment, a canvi del seny indispensable per saber substituir o equilibrar un règim de restricció.

La bufada dels conreus ja ha passat el moment del risc. De cara a l'estiu, de cara a la fruita, a la verdura, a la producció, no us preocupeu. Preocupeu-vos, sí, de saber les vitamines que conté el raïm, les calories que us pot subministrar un got de most, la manera d'emprar la nostra fruita, les verdures, etc., a l'hora de substituir-les pels aliments deficitaris principals com és ara la carn, la llet, els ous. Tot té un substitut si se sap equilibrar el règim convenientment.

A. ORIOL I ANGUERA

Col·laboració espontània de les obreres

En aquesta secció publicarem els treballs que les obreres catalanes ens enviïn.

Camarades, companyes, salut!

M'ADREÇO a vosaltres des d'aquesta revista per a dir-vos: Endavant, dones antifeixistes! Hem de guanyar la guerra! Com? D'aquesta manera: encoratjant els nostres pares, germans, promesos, marits i fills, dient-los que vagin tranquils a la lluita, que ací a la reraguarda quedem les dones, llurs companyes, per a conservar llurs llocs en el treball i per aixafar la fera i lluitar contra d'ella si cal.

Camarades: hem de demostrar que la dona espanyola serveix per a quelcom més que per a endreçar la casa. Tenim el deure de demostrar que el nostre esperit és més enlairat, que dintre els nostres pits viu ardent la flama de la victòria, per la qual estem disposades a donar la vida si fos necessari.

Camarades: deixeu que vagin els homes a aixafar el feixisme, que quan tornin, coberts de glòria, els rebrem amb els braços oberts, encoratjant-los a què tornin de nou a llur treball, que serà més honrat perquè seran lliures.

Companyes! En les nostres mans tenim la victòria. Lluitem fins a la fi. Vèncer o morir!

Salut.

TERESA DE JUAN

Portera de la casa número 232 del carrer de Provença.

D'esquerra a dreta, Krupskaya, muller de Lenin, i Clara Zetkin, fundadora de la Jornada Internacional de la Dona.

8 de març, jornada internacional de la dona

8 de març del 1915. A iniciativa de Clara Zetkin nombroses dones celebren un Congrés a Berna. No es tracta d'una reunió feminista més: el vot, la igualtat jurídica, el capgirament d'uns paràgrafs de les lleis civils, amb tot i ésser molt, no són prou per a aquestes dones. Volen la seva total emancipació i l'escometen valentament, examinant, implacables, les causes darreres de llur esclavitud.

«Per a evitar l'atroç carnatge que ensangrenta Europa i salvar llurs fills, les dones —diuen— hem d'unir-nos i buscar l'enemic. Però l'enemic no és l'home, com no ho és tampoc el soldat de l'altre costat de la trinxera...»

8 de març del 1937. L'enemic segueix ací i és el mateix de sempre. Uns generals ambiciosos, traïdors a llur poble i a llur pàtria, juntant-se amb tot el que hi ha de decrepit i putrefacte d'Ibèria per a occir la gran massa d'espanyols amics de la Llibertat. No en tenen prou amb què el poble passi fam: volen esclavitzar-lo, privant-lo d'aquell mínim de drets més enllà dels quals la vida no és humana.

I es subleven, i assassinen, i dolls de sang i de llàgrimes corren per Espanya i Catalunya... Però les dones d'Ibèria avancen decidides. L'enemic està desemmascarat. La guerra d'invasió d'Ibèria i el perill imminent de guerra per Europa és obra d'una mateixa mà, del feixisme. Les dones sabem que l'enemic és el feixisme agressor i ja hem après el camí segur per a derrotar-lo: unió de totes les dones amants del progrés per damunt d'opinions polítiques i religioses; unió de totes les dones per l'alliberació femenina contra la reacció social i cultural; en una paraula, totes les dones contra la guerra i el feixisme.

ELS CARRERS BLAUS

(Acabament)

Ella escrivia en un paper que no llegiria ningú:

«Us estimo, profundament! Amb una gran tendresa.»
Inútilment havia intentat de canviar «vós» per «tu». No podia. Esperava anhelant les notícies de guerra. Cada petit guany li semblava una immensa victòria. Cada petita derrota, la fi del món.

«Quan s'acabarà la guerra? Que torni ell!...» S'increpava pel seu egoisme. No era pas sol a lluitar. Però només el veia a ell amb el seu delit de vèncer: és quan les paraules que havia escrit amb tanta d'emoció li feien llàstima. Repetia: «Us estimo, amb una gran tendresa. Profundament!»

Però què valien els seus pensaments en comparació amb la vida, que anhelaven més que ningú tots els qui anaven a donar-la?

A la nit la perseguia el record d'un dels primers enterraments durant la revolta.

Flors roges tremolaven damunt el fèretre, cobert de la bandera roja, ardent sota el sol. Obrien la marxa uns quants cotxes. Els homes a

dalt, drets, encaraven revòlvers i fusells contra un enemic invisible. Duien un braçal amb les insígnies del partit. Darrera dels cotxes, precedint el cadàver, anaven dos rengles d'obriers abraçats als fusells, caminaven solemniament, empedreïts llurs rostres per odi i dolor profunds.

ell va morir, no com un heroi, sinó com un valent. Fou en l'assalt a una trinxera. En l'avanç frenètic, una bala li travessà l'estòmac: va doblegar-lo. Es redreçà estrenyent les dents. Una segona bala passà xiulant arran del cor. Els genolls tocaren el sòl. Ja no hi veia. Un fil de sang li rajava pels llavis. Novament intentà d'aixecar-se, de seguir els companys que el deixaven enrera. Dret, tentinejant, aixecà els braços, alts, i el fusell, que tenia un pes enorme. I caigué com una roca, la boca contra la terra que defensava, que no gosà engolir la seva sang.

El seu nom fou escrit en una pissarra. Donat en llista. Aviat el sabé la ciutat. Passà misteriosament pel costat de la mort, que no va adonar-se'n, per sobre la neu i el fang dels camins, s'endinsà als carrers blaus, es posà barroerament sota els ulls d'ella, que no va tenir llàgrimes ni sanglots. Només una paraula, com a defensa contra l'esquinç del cor, martellejant-li terriblement el cap: «L'estimava... L'estimava...»

Mercè RODOREDA

MADRID

DEFENSOR DEL MÓN

PER l'aire encès de Madrid, entre les esmor-teïdes llums blaves, vaga turmentat el cor dels antifeixistes. El proletariat mundial, les grans masses democràtiques de tot l'univers, tenen els ulls ansiosament fixes en el poble madrileny. El pols de Madrid s'escolta amb fonda preocupació en el món sencer i un altre matí registra la gesta sempre més admirable que la d'ahir.

Madrid, Madrid, Madrid! Heus ací Madrid.

En el centre de l'estepa castellana, voltat de pols, tartrà i dinamita, hi ha una gran bassa de sang que no s'eixuga mai perquè allí va a parar cada dia l'abnegada sang vessada en la defensa heroica d'Espanya. El riu sec del Manzanares és avui un gran mar d'aigües roges, on beuen els herois de la llibertat. El poble madrileny, mal vestit, famolenc, amb fred i sense somriure, està sol i trist allà en el centre de l'àrida Castella. Dels pocs arbres que existien se n'ha fet llenya per a escalfar els nens. Quasi no hi ha menjar. Molts infants de Madrid han quedat sense pares; moltes mares, sense fills; moltes companyes, vídues.

Les hordes d'alemanys i italians feixistes arribaren un mal dia a les portes de Madrid, igual que el 1808 arribaren també les hordes africanes portades per Napoleó a Espanya. El 2 de maig del 1808 és una data gloriosa per la independència espanyola i, malgrat ésser vençut en poques hores a Madrid l'heroic moviment popular per les tropes franceses, la insurrecció triomfà a províncies i el 19 de juliol s'inflingí a l'exèrcit francès la gran derrota de Bailèn. Les dones de llavors prengueren part molt brillant

al costat del poble. Combateren valerosament en els carrers de Madrid, lluitant amb navalles, destrals de carnisser, ganivets i tota mena d'eines. Les dones del Madrid d'avui no es queden endarrera en heroisme ni en impuls alliberador: en els dies més negres i desesperats de Madrid, quan el feixisme internacional avançava triomfal profanant les terres venerades de la nostra vella Castella, sense trobar aturador prou potent per a contenir la invasió ni els seus crims, les dones de Madrid prengueren heroiques resolucions i es disposaren a lluitar també fins a la mort. «A puntades de peu, a mossegades, a pedrades; amb el fusell, la gasolina o la dinamita, les dones madrilenyes estem disposades a lluitar per la independència, per la llibertat, per la pau, per la justícia...» diu un paràgraf d'un dels manifestos d'aquells dies clavats per sempre en la història de l'emancipació del nostre poble. Paraules generoses aquelles que arriben fins al cor de totes les dones d'Espanya. Perquè aquestes dones i aquests homes de Madrid, cal dir-ho per vergonya dels indecisos en l'ajuda a Madrid, aquests homes i aquestes dones no lluiten per ells ni per a ells solament: lluiten per i per a tota Espanya, per a Catalunya, per a Euzkadi, per a Galícia, per a Aragó; lluiten per les llibertats de tots aquests pobles d'Ibèria i per les llibertats de tots els pobles d'Europa i Amèrica; lluiten per a llurs germans els italians i alemanys esclavitzats per Hitler i Mussolini; lluiten per a tots els amics de la pau i del progrés, per a tots els que desitgem una Humanitat lliure i feliç.

En conseqüència, la victòria dels antifeixistes de Madrid serà una victòria universal. Però és precís que la defensa de Madrid sigui també obra de tots. És imprescindible que en el matí lluminós en què Madrid recuperi el seu somriure i s'aixequi d'entre les esberles de les seves runes per a dir al món «Hem vençut la mort», tots els antifeixistes del món puguin, sense vergonya ni remordiment, sentir-se compresos en el plural.

En Guillem a l'illa volcànica

A l'Oceania, país ple d'illes, tan petites, tan petites, que un nen, corrent, podria donar-hi la volta en un dia, i tan grans, tan grans, que dalt d'un cavall estaria mesos i mesos, n'hi ha moltes que nasqueren d'una manera tota estranya.

Un dia, de cop, el mar bullí, les aigües s'apartaren i de les profunditats en brollà una massa de foc, ferro i roques, que després de refredar-se es convertí en un illot de terra ferma.

Amb el temps, els vents, portadors de llavors d'altres illes, varen fer que allò que era un desert es convertís en una selva on els cocoters, els bananers, els bambús i tota la mena d'arbres del tròpic hi creixessin ufanosament.

Lavors, unes barques perdudes entre les aigües de l'oceà feren que uns homes les habiessin atzarosament.

Al segle XVIII, segle en el qual els mars eren plenes de pirates, del port de València parlí un vaixell anomenat «Centaure».

en direcció als mars del sud. La tripulació era composta d'aventurers, la majoria, si exceptuem el petit Guillemó, el qual feia molt de temps que es trobava sol, car els seus pares havien partit cap a Amèrica i l'havien deixat a ell a casa d'uns parents que mai no l'havien estimat.

Guillemó, cansat de tot, decidí embarcar-se per tal de conèixer nou món, veure coses noves i, per últim, fer cap a Amèrica, al costat del seus pares, i és per això que decidí embarcar-se com a mariner ras al vaixell «Centaure».

Durant els dos primers mesos de navegació, la bonança semblava que portés la bona sort al «Centaure», el qual, empès per vents favorables, marxava a tota vela cap a l'illa de Poto Motu, on havia de carregar espècies, mesc i cocos.

Dins la tripulació, però, havia embarcat el famós aventurer i contrabandista Joan Ferrer, anomenat i conegut en tots els ports pel nom d'«Ull de Vidre», car en una disputa, d'un cop de navalla, el no menys dolent i aventurer, ex-traficant d'esclaus, Josep Toll, el «Mustela», li buidà un ull.

Al vespre del 12 de juny del 1886, al celler del «Centaure», l'«Ull de Vidre» parlava en els següents termes amb el segon de bord:

—Sembla que tindrem mal temps— deia bo i mirant per la finestrella.

—La sort no cal que ens acompanyi pas sempre— li contestà el segon de bord bo i llançant una pipada de fum.

L'«Ull de Vidre», que des que havia embarcat procurava captar-se les simpaties del segon, contestà:

—L'illa de Poto Motu és molt llunyana i tarda em uns mesos encara en arribar-hi. Valdria més que féssim escala a Ceilan i allà avitualléssim el vaixell—

El segon replicà:

—I per què cal que fem escala a Ceilan?

L'«Ull de Vidre», després d'haver engolit dos glops de ginebra, li digué a cau d'orella:

—A Ceilan jo tinc bones amistats i allà podríem fer grans negocis i tots dos ens enriquiríem. (Continuarà.)

La cadenera i la petita Magda

La petita Magda era una nena tota neta i endreçada.

Els veïns del poble, quan la veïen no podien menys de dir-se:

—Qui pogués tenir una filleta tan manya-ga!

La petita Magda només tenia una il·lusió: endur-se'n al bosc proper la cadenera que hi havia a casa seva tancada en una gàbia.

Un dia, però, va creure que tenir-la tancada dins la gàbia podria ésser-li un gran mal, i per això decidí endur-se'n la gàbia i l'ocell al bosc. Ací, per tal de donar una sensació de llibertat a la cadenera, penjava la gàbia entre les branques del pi i s'allunyava una mica de l'indret.

La cadenera li agraïa força aquesta deferència i cada dia reïl·lava millor.

Magda s'embadalava cada dia més contemplant l'ocellet i tenia ganes, moltes ganes, d'agafar-lo i amanyagar-lo, com a la nina de cotó fluix que li feia companyia a les nits. Però mai s'atreïa. I sabeu per què no s'atre-

via? Perquè un dia la seva àvia li va dir:

—El dia que toquis la cadenera, deixarà de cantar i se'n morirà—

Ella ja ho sabia tot això i ho recordava sempre que li venia el delit d'amanyagar-la.

Però un dia no pogué resistir més, obrí la reixeta de ferro, posà la mà dins la gàbia i agafà la cadenera. Llavors, tota joiosa, la tragué ben poquet a poquet a fora i passà la mà per damunt del seu plomatge violat i sedós i li palpà les seves primes i reprimes potetes, tan primes que semblaven agulles de cosir.

Quin bò hi va trobar la petita Magda amanyagant la cadenera!

L'endemà va fer el mateix i la retingué entre les seves mans més estona encara. I així l'endemà i l'altre i l'altre..., fins que al cinquè dia Magda va adonar-se que l'ocellet ja no cantava tant ni saltironava dins la gàbia, ni quan el tenia entre les mans se li arripava al seu dit petit amb les llargues ungles. «La cadenera està trista», pensà la petita Magda, i l'acostà als seus llavis, la passà per damunt dels seus ulls i la besà tot suauament dues o tres vegades.

Després, amb molta cura, va retornar-la a la gàbia.

Al vespre, però, en anar a donar el bonanít a la cadenera, va veure com, contra consueïd, ella no estava desvetllada, sinó que, com si fos mitja nit, tenia el caparró amagat dins les a'es. Magda no volgué despertar-la, i de puntetes, per tal de no fer soroll, pujà els esgraons de l'entrada.

L'endemà, de bon matí, la petita Magda anà per a posar aigua neta a la tassetta de la gàbia. Però quina no fou la seva sorpresa en veure que la cadenera estava de potetes enlaire al sol de la gàbia.

«La cadenera s'ha mort—pensà la petita Magda—, i això per culpa meua.»

I plorà llargament. I recordà les pa·au'es de la seva àvia.

Aquella mateixa tarda Magda posà l'ocellet dins d'una capseta i se l'endugué al bosc, al peu del pi. Allà enterrà la pobre cadenera i mullà sa petita tomba amb les seves llàgrimes.

Candelària ESCOLA

La Granja Agrícola de Teià

(acabament)

rò és capaç per gairebé el doble, cosa que tindrem bé en compte.—

Hem deixat la casa i ens traslladem a la granja pròpiament dita. Ací trobem una noia i un noi que estan remullant segó i tallant remolatxa per als animals.

Ens apropem a la noia i en castellà li preguntem:

—¿Tú en qué te ocupas?

—Yo me cuido de los lechoncitos y de los patos y de los gansos y de los palomos. Rico me ayuda. Les voy a enseñar mis cerditos, mis palomos y mis gansos.—

I ens mena a la cort, neta fins allà on és possible la netedat amb aquesta mena d'animals. Ella ens explica com té cura d'aquella colla de garrinets (no gens menys que una dotzena) i els alimenta i els neteja la casa...

Mentrestant se'ns acosta Rico, un company de Berta, el qual ens conta coses de les seves galines. Un altre noi amb dues noies ens assabenten que a ells els han estat confiades les vaques.

Això de les vaques ens sembla molt important i els preguntem:

—Quantes vaques teniu?

—Seis —respon el noi, obrint una porta—. Vais a verlas.—

I tot seguit ens presenta un panorama a base d'uns manats de remolatxa i unes quantes vaques grasses i ben ateses.

—Haré que se levante la «Cargola», y podréis retratarme peinándola y cepillándola.—

I el vailet adopta una pose tota especial en espera que li fem una foto. I li fem, és clar, promentent-li a l'ensens que n'hi donarem una còpia «para guardármela y mandarla después a mis padres». Quan sortim del departament dels animals, Berta, la noia dels garrinets, ve cap a nosaltres i ens lliura una llista de totes les bestioletes de la casa.

Entre l'anotació minuciosa llegim:

«Coneja A: 6 conejitos.

Coneja B: 11 conejitos.

Coneja C: ? (25-1-37).

2 conejitos negros.

8 conejitos pardos.

1 gansa con 6 huevos de gallina y 6 de gansa.

142 gallinas y pollos.

1 conejito (d. bb.). Caja D.

Coneja D: ? (14-2-37-).

Coneja F: ? (20-2-37).

Etcétera, etcétera.»

I li prometem que això constarà, com també la seva diligència i la forma com té ordenada i classificada l'aviram.

LENA IMBERT

NOTICIARI DELS POBLES

SITGES:

S'està organitzant un taller entre totes les dones antifeixistes.

VALLS:

Existeix un taller formidable, on treballen totes les dones antifeixistes del poble, sense distinció de matisos.

Amb les robes fetes allà s'han vestit tots els companys que tornen del front, sense mirar a quin partit pertanyen. Aquest gest ha entusiasmat tota la població i el taller de les antifeixistes de Valls és mirat amb tota la simpatia per totes les organitzacions i partits.

Companyes de les comarques: trameteu-nos notes sobre el vostre treball.

Francesca PRAT

La nena i el follet

Porta braçalets
la nena petita,
ratlletes d'argent
sobre satalia.

No sabeu què fa
la nena petita?
Mou sempre el bracet
per fer dringa dringa.

Un dia un follet
prou que la sentia.
Els follets no senten
sinó veus molt fines.

El follet alegre
corria, corria,
fins que va trobar
la nena petita.

Així que ella el veu
se li escapa el riure.

—Què vols, homenet
de barba florida?

—Vinc per escoltar
el teu dringa dringa
i per veure el braç
que fa la musica.—

Ella riu que riu
tot fent dringa dringa,
i el follet, corprès,
encara la mira.

MARE! L'enemic ataca el teu fill.
PERILL! No el deixis sol; que altres
homes vagin al front a lluitar al seu
costat. Recolza la **MOBILITZACIÓ**
GENERAL OBLIGATORIA. Així de-
fenses la vida del teu fill.

COMPANYA! SI MOLTS
MANEN... les crides resulten
contradictòries i impossibles de
complir. Els uns deserten, els
altres es desmoralitzen i ningú
no obeeix. Només l'heroi de la
disciplina resta a les posicions
amb el seu fusell, complint per
ell i pels que no compleixen; fins
que l'heroi abandonat sucumbeix
rodejat de glòria.

Aquest heroi, el teu company,
estarà més protegit com més bo-
na sigui l'organització de les nos-
tres forces. Amb el **COMANDA-
MENT ÚNIC** assegures la seva
vida. **EXIGEIX-LO.**

DONES! PER A
GUANYAR no n'hi ha
prou amb la raó i la
majoria. S'ha de rebutjar
l'enemic, essent no sola-
ment més, sinó millors.
**L'EXÈRCIT
POPULAR
REGULAR**
ens assegu-
ra el retorn
a les llars
dels nos-
tres homes
i la victòria
antifeixista.

Societat General de Publicacions
(Empresa col·lectivitzada)
Borrell, 243 al 249. Barcelona.

